

В. М. Грицюк, І. І. Дерейко

Південь Група армій

«ПІВДЕНЬ» Група армій (нім. Heeresgruppe Süd) — німецький орган військового оперативного управління сухопутних сил. Підпорядковувався Генштабу сухопутних сил, після відставки генерал-фельдмаршала В. фон Браухіча 7 грудня 1941 — безпосередньо [А. Гітлеру](#). В оперативному управлінні командування груп армій перебували польові армії, танкові групи (армії), тилові райони груп армій, з'єднання та частини безпосереднього підпорядкування. Командування групи армій «П.» сформовано у серпні 1939. Діяло у Польщі. 3 жовтня 1939 перейменовано у командування «Схід». Здійснювало керівництво військами на німецько-радянській демаркаційній лінії. 20 жовтня 1939 перейменовано у командування групи армій «А». Діяло на заході. 22 квітня 1941 передислоковано до радянських кордонів, отримало назву «штаб ділянки Силезії». 21 червня 1941 перейменовано у командування групи армій «П.». Відтоді діяло в Україні. 9 липня 1942 отримало найменування командування групи армій «Б». 14 лютого 1943 виведено у розпорядження Генштабу сухопутних сил, 19 серпня 1943 передислоковано у Північну Італію, 18 листопада 1943 виведено на територію Райху. 2 січня 1944 підпорядковано командуванню групи армій «Д» (командування Заходу).

За радянським понятійним апаратом група армій «П.» — оперативно-стратегічне об'єднання сухопутних військ збройних сил Німеччини у 2-й світовій війні, призначене для дій на південній ділянці німецько-радянського фронту. До нього входило 2—4 польові армії та 1—2 танкові групи (танкові армії). Проти радянських військ діяло 3 формування групи армій «П.». Уперше 21 червня 1941 — 9 липня 1942 вона здійснювала військові операції на території України.

9 липня 1942 командування групи армій «П.» отримало назву командування групи армій «Б» і північну частину військ групи на фронті р. Сейм на північ від ст. Ржава — р. Оскол на південь від м. Куп'янськ Харківської обл. Війська південного крила групи підпорядковано заново сформованому командуванню групи армій «А». Вдруге 13 лютого 1943 — 5 квітня 1944 група армій «П.» утворена з командування та військ групи армій «Дон» (до того — штаб 11-ї армії) і решток військ групи армій «Б», командування останньої виведено в резерв. 5 квітня 1944 перейменовано у групу армій «Північна Україна» зі штабом у Львові.

Втретє (25 вересня 1944 — 22 квітня 1945) перейменовано у командування групи армій «Південна Україна» (створена 5 квітня 1944 з групи армій «А» на південному крилі радянсько-німецького фронту) для дій на території Румунії, Угорщини, Австрії. Командувачі: 1 вересня 1939 — 1 грудня 1941 — генерал-фельдмаршал Г. фон Рунштедт, 1 грудня 1941 — 12 січня 1942 — генерал-фельдмаршал В. фон Райхенау, 12 січня 1942 — 9 липня 1942 — генерал-фельдмаршал [Ф. фон Бок](#), 12 лютого 1943 — 30 березня 1944 — генерал-фельдмаршал [Е. фон Манштейн](#), 23 вересня 1944 — 28 грудня 1944 — генерал-полковник Й. Фрісснер, 28 грудня 1944 — 25 березня 1945 — генерал піхоти О. Вьолер, 25 березня 1945 — 2 квітня 1945 — генерал-полковник Л. Рендуліч, 2 квітня 1945 — 8 травня 1945 — генерал піхоти Ф. Шульц.

Рекомендована література

1. Мюллер-Гиллебранд Б. Сухопутная армия Германии 1933—1945 / Пер. с нем. Т. 1—3. Москва, 1956, 1958, 1976;
2. Операции советских вооруженных сил в Великой Отечественной войне 1941—1945 гг.: Военно-исторический очерк. Т. 1—4. Москва, 1958—59;
3. W. Carr and oth. Hitler's War Machine. New York, 1975;
4. R. Kirchubel. Operation Barbarossa 1941: Army group South. Westport, 2004;
5. Залесский К. Вермахт: Сухопутные войска и Верховное командование. Москва, 2005;
6. Манштейн Э. Проигранные победы: Личные записки генерала вермахта / Пер. с нем. Москва, 2009.

Бібліографічний опис:

Південь Група армій / В. М. Грицюк, І. І. Дерейко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890003>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).